

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Archwiliad 2008-09

Medi 2009

Awduron: Kevin Thomas ac Amanda Hughes

Cyf: 591A2009

Archwiliad o gyfrifon y gronfa bensiwn –
adroddiad i'r rhai sy'n gyfrifol am
lywodraethu

Cronfa Bensiwn Gwynedd

Fersiwn drafft yw'r ddogfen hon tra bod trafodaethau pellach gyda'r corff a archwilir ac a arolygir yn yr arfaeth. Mae'n bosibl nad yw'r wybodaeth wedi'i dilysu'n llawn eto ac ni ddylid

Fy mwriad fel yr Archwilydd Penodedig yw rhoi adroddiad archwilydd diamod ar gyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig.

Cynnwys

Crynodeb	4
Adroddiad Manwl	
Mae gennyf bryderon ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar rai o'ch arferion cyfrifyddu a'ch proses o gyflwyno adroddiadau ariannol	6
Nid oes unrhyw gamddatganiadau nas cywirwyd	6
Ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd	7
Ni nodwyd gwendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol gennyf	7
Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol i mi gyflwyno adroddiad arnynt i chi	8
Mae un mater o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arno	8
Atodiadau	
Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol	9
Crynodeb o'r cywiriadau i gyfrifon drafft y gronfa bensiwn	12

Statws yr adroddiad hwn

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Gwynedd fel rhan o'r gwaith a wnaed yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a'r 'Datganiad o Gyfrifoldebau' a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) na'r archwilydd penodedig, lle y bo'n gymwys, mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwyllir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd parti perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a lle y bo'n berthnasol, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk

Crynodeb

1. Mae Cyngor Gwynedd (y Cyngor) yn gyfrifol am baratoi'r cyfrifon a'r nodiadau cysylltiedig sy'n rhoi darlun teg o drafodion ariannol Cronfa Bensiwn Gwynedd yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2009 a swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa ar 31 Mawrth 2009, ar wahân i rwymedigaethau i dalu pensiynau a budd-daliadau ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun. Mae'n ofynnol i mi roi fy marn ar degwch cyfrifon y gronfa bensiwn.
2. Cyflwynodd y Cyngor Ddatganiad o Gyfrifon i mi ym mis Mehefin 2009 ac rwyf bellach wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig i raddau helaeth. Ni cheisiaf sicrwydd llwyr bod cyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun teg o drafodion ariannol y gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn ac o swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa, ar wahân i rwymedigaethau i dalu pensiynau a budd-daliadau ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun, na sicrwydd eu bod yn gywir ym mhob ffordd, ond yn hytrach mabwysiadaf gysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a chynnal yr archwiliad o gyfrifon y gronfa bensiwn, ceisiaf nodi gwallau perthnasol yn y cyfrifon a'r nodiadau cysylltiedig, hynny yw, y gwallau hynny a allai beri i'r sawl sy'n darllen y cyfrifon gael ei gamarwain.
3. Y lefelau meintiol a ddefnyddiaf i farnu bod gwallau o'r fath yn berthnasol i'r Gronfa Bensiwn yw £341,000 ar gyfer eitemau cyfrif y gronfa ac eitemau ar y datganiad o asedau net sy'n ymwneud â chyfalaf gweithio, a £6.582 miliwn ar gyfer asedau net eraill ar y datganiad o eitemau. Nid materion meintiol yn unig sy'n penderfynu p'un a bernir bod eitem yn berthnasol, gall materion ansoddol penodol megis gofynion cyfreithiol a rheoleiddio a sensitifwydd gwleidyddol hefyd gael effaith.
4. Gan fod yr archwiliad o'r gronfa bensiwn wedi'i gwblhau i raddau helaeth, mae'r adroddiad hwn yn nodi'r materion allweddol sy'n codi o'r archwiliad. Rhaid cyfleu'r materion hyn i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn unol â Safon Archwilio Ryngwladol (ISA) 260, cyn rhoi barn ar gyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig. Cytunir ar faterion manylach sy'n codi ac argymhellion gyda swyddogion.
5. Mae ISA 260 yn ei gwneud yn ofynnol i archwilywyr gyflwyno adroddiad i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghlŷn â'r materion canlynol cyn iddynt roi barn ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:
  - cydberthnasau a all ddylanwadu ar annibyniaeth yr archwilydd;
  - gwybodaeth am gynllunio archwiliad;
  - canfyddiadau'r archwiliad, yn cynnwys safbwyntiau'r archwilydd ar yr agweddau ansoddol ar waith cyfrifyddu a chyflwyno adroddiadau'r endid.

-
6. Cyflwynwyd adroddiad i chi ar y ddau fater cyntaf yn Strategaeth Archwilio'r Gronfa Bensiwn. Paratowyd yr adroddiad hwn i gyflawni fy nghyfrifoldebau mewn perthynas â'r trydydd pwynt. Mae fy nghanfyddiadau fel a ganlyn:
- nae gennyf bryderon ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar rai o'ch arferion cyfrifyddu a'ch proses o gyflwyno adroddiadau ariannol;
  - nid oes unrhyw gamddatganiadau nas cywirwyd;
  - ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd;
  - ni nodwyd gwendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol gennyf;
  - nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol i ni gyflwyno adroddiad i chi arnynt;
  - mae un mater o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arno.
7. Fy mwriad yw cyflwyno adroddiad archwilydd diamod ar gyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig pan fydd y Cyngor wedi rhoi'r Llythyr Cynrychiolaeth i mi fel y nodir yn Atodiad 1

Mae gennyf bryderon ynglŷn â'r agweddau ansoddol ar rai o'ch arferion cyfrifyddu a'ch proses o gyflwyno adroddiadau ariannol

8. Yn ystod yr archwiliad rwyf yn ystyried agweddau ansoddol ar y broses o gyflwyno adroddiadau ariannol y gronfa bensiwn. Rwyf yn gwerthuso'r wybodaeth a ddarperir yng nghyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig i benderfynu a yw'n berthnasol, yn ddibynadwy, yn gymaradwy ac yn hawdd ei deall.
9. Hoffwn dynnu'r materion canlynol at sylw'r Pwyllgor:
  - Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif (yn ei gofnodion) ar gyfer buddsoddiadau ar werth llyfr, tra yn y datganiadau ariannol, dangosir buddsoddiadau ar werth y farchnad. O ganlyniad, mae'r broses o gyfrifo'r newid yng ngwerth marchnad buddsoddiadau yn ymarfer blynyddol untro a gyflawnir fel rhan o'r broses o baratoi'r cyfrifon. Nid oes proses ar waith gan y Cyngor i ddilysu rhesymoldeb y symudiad yn annibynnol, ac o ganlyniad nid yw wedi nodi cambostio trafodyn ar gyfer £1.592 miliwn. Fe wnaeth cywiro hyn gynyddu gost Ychwanegol o Ddelio Gydag Aelodau ag Newidiadau yng Ngwerth Buddsoddiadau ar y Farchnad. Ni wnaeth effeithio Asedau Net y gronfa a oedd wedi'u datgan yn gywir (yn ddarostyngedig i'r newid archwilio gogyfer buddiannau taladwy – gwêl pwynt isod).
  - Nid oes proses ar waith gan y Cyngor i nodi ei fod wedi cronni ar gyfer yr holl fuddiannau sy'n daladwy (mewn cyfandaliadau neu fuddiannau marwolaeth) ar gyfer ymddeoliadau a marwolaethau hyd at 31 Mawrth. O ganlyniad, nododd fy ngwaith archwilio nad oedd y Cyngor wedi cronni ar gyfer costau o £193,000.
  - Nid oedd y datganiadau drafft yn datgelu Blaengontract Arian Cyfred a gedwir o fewn ei bortffolio buddsoddi yn ddigonol, fel sy'n ofynnol yn ôl *Code of Practice on Local Authority Accounting in the United Kingdom 2008 – a Statement of Recommended Practice*.
  - Pan fydd cyrff derbyniedig yn trosglwyddo cyfraniadau'r cyflogwr a'r cyflogeion a gesglir yn fisol i'r Gronfa Bensiwn, darparant wybodaeth ychwanegol sy'n ategu ac yn dadansoddi'r dynodiadau. Fodd bynnag, nid yw Cyngor Gwynedd ei hun yn llwyddo i ddarparu'r wybodaeth hon i'r Gronfa Bensiwn tan ryw adeg ar ôl y cyfnod y mae'n ddyladwy, ac mae angen i'r Gronfa Bensiwn sicrhau ei bod yn cael y wybodaeth ariannol allweddol hon mewn modd mwy amserol.

Nid oes unrhyw gamddatganiadau nas cywirwyd

10. Cyflwynaf adroddiad i chi ar yr holl gamddatganiadau nas cywirwyd heblaw mân gamddatganiadau amlwg (diffinnir mân gamddatganiadau fel rhai sy'n hollol ddibwys, p'un ai'n unigol neu gyda'i gilydd, naill ai'n feintiol a/neu'n ansoddol).

Ar sail fy methodoleg safonol, y terfyn ariannol ar gyfer yr hyn a ystyriaf yn fân gamddatganiadau yw £17,000 ar gyfer eitemau cyfrif y gronfa ac eitemau ar y datganiad o asedau net sy'n ymwneud â chyfalaf gweithio, a £100,000 ar gyfer eitemau eraill ar y datganiad asedau net.

11. Ni nodwyd unrhyw gamddatganiadau nad oeddent yn fân wallau yn ystod fy archwiliad nad ydynt wedi'u cywiro.
12. Mae Atodiad 2 yn cynnwys crynodeb o'r cywiriadau a wnaed i'r cyfrifon a gyflwynwyd i'w harchwilio.

Ni ddisgwyliaf addasu adroddiad safonol yr archwilydd

13. Cyflwynaf adroddiad ar unrhyw addasiadau arfaethedig i adroddiad safonol yr archwilydd i sicrhau eich bod yn ymwybodol o'r rhesymau dros yr addasiadau a'ch bod yn cael cyfle i roi rhagor o wybodaeth ac esboniadau mewn perthynas â'r mater(ion) sy'n achosi'r addasiad.
14. Mae'r adroddiad yn nodi a yw'r cyfrifon a'r nodiadau cysylltiedig yn rhoi darlun teg o drafodion ariannol y gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2009, a swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa ar 31 Mawrth 2009, heblaw am rwymedigaethau i dalu pensiynau a budd-daliadau ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun.
15. Ar sail fy ngwaith archwilio, ni nodwyd unrhyw faterion a fyddai'n gofyn am unrhyw addasiad i'r farn archwilio.
16. Ceir copi o adroddiad yr archwilydd ar dudalennau 83 ac 84 o Ddatganiad Cyfrifon 2008/09 y Cyngor.

Ni nodwyd gwendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol gennyf

17. Diffinnir gwendid perthnasol mewn rheolaeth fewnol gan ISA 260 fel diffyg o ran cynllunio neu weithredu a allai effeithio'n andwyol ar allu'r endid i gofnodi, prosesu, crynhoi a chyflwyno adroddiadau ar ddata ariannol a data perthnasol arall sy'n arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol.
18. Fodd bynnag, nid wyf fel arfer yn cyflwyno adroddiad i chi ar wendid perthnasol yr ydych yn ymwybodol ohono, ac y cymerwyd camau priodol i'w gywiro, oni bai bod y gwendid yn arwydd o wendidau ehangach yn yr amgylchedd rheoli cyffredinol a bod risg y gallai gwendidau perthnasol eraill godi.
19. Dylech fod yn ymwybodol nad wyf yn rhoi datganiad cynhwysfawr o'r holl wendidau a allai fodoli yn y rheolaethau mewnol nac o'r holl welliannau y gellid eu gwneud, ond dim ond y materion hynny sydd wedi dod i'm sylw o ganlyniad i'r gweithdrefnau archwilio a gynhaliwyd yr wyf wedi mynd i'r afael â hwy.
20. Ni nodwyd gwendidau perthnasol yn eich rheolaethau mewnol gennyf.

Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol i mi gyflwyno adroddiad arnynt i chi

21. Mae safonau archwilio eraill yn ei gwneud yn ofynnol i mi gyfathrebu â chi mewn amgylchiadau penodol eraill, gan gynnwys:
  - os wyf yn amau neu'n canfod twyll, hyd yn oed os nad yw'r effaith bosibl yn
  - berthnasol i'm harchwiliad o gyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig, oni chaf fy ngwahardd rhag gwneud hynny o dan reoliadau gwyngalchu arian;
  - os cyflwynir gwybodaeth o fewn dogfennau sy'n cynnwys y datganiadau
  - ariannol a archwiliwyd sydd wedi'u cam-ddatgan, neu sy'n anghyson mewn
  - ffordd berthnasol â'r datganiadau ariannol a archwiliwyd.
22. Nid oes unrhyw faterion eraill y mae'n ofynnol o dan Safonau Archwilio Rhyngwladol eraill i mi gyflwyno adroddiad i chi arnynt.

Mae un mater o ddiddordeb llywodraethu i gyflwyno adroddiad arno

23. Mae'n ofynnol i mi hefyd gyflwyno adroddiad i chi ar unrhyw faterion archwilio sylweddol o ddiddordeb llywodraethu er mwyn eich galluogi i gymryd camau priodol.
24. Fel y bydd Aelodau yn gwybod, mae mater parhaus sy'n ymwneud â buddsoddiadau a gedwir gan yr Awdurdod mewn pedwar o fanciau Gwlad yr Iâ a aeth i'r wal ym mis Hydref yn 2008. O ganlyniad, roedd angen i'r Awdurdod ystyried i ba raddau y mae'r digwyddiadau hyn wedi lleihau gwerth yr adneuron hyn ar gyfer ei gyfrifon yn 2008/09.
25. Cyhoeddodd CIPFA ganllawiau yn gynharach eleni yn amlinellu'r sefyllfa ddisgwyliedig o ran adferiad, ac mae pob corff y sector cyhoeddus yr effeithiwyd arno gan fethiant y banciau wedi defnyddio'r canllawiau hyn, a nododd datganiad cyfrifon drafft yr Awdurdod yr addasiad lleihad mewn gwerth hwn yn gywir.
26. Cyhoeddodd CIPFA ganllawiau diwygiedig ar ddechrau mis Medi yn amlinellu'r sefyllfa ddiweddaraf o ran adferiad tebygol. Mae'r Cyngor wedi adolygu'r wybodaeth ddiwygiedig hon ac wedi cyfrifo y byddai effaith y newid yn lleihau gwerth yr adneuron £5,000 ymhellach. Gan nad yw'r swm hwn yn berthnasol ac y gallai newid ni wnaed diwygiad arall i'r datganiad cyfrifon.

Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol

Anthony Barrett
Archwilydd Penodedig
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

28 Medi 2009

Annwyl Mr Barrett,

SYLWADAU YN YMWNEUD Â DATGANIADAU ARIANNOL 2008/2009

Darperir y llythyr hwn mewn perthynas â'r archwiliad o gyfrifon a nodiadau cysylltiedig Cronfa Bensiwn Gwynedd (y Gronfa Bensiwn) ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2009 er mwyn mynegi barn ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun teg, ym mhob agwedd berthnasol, o drafodion ariannol y Gronfa Bensiwn fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2009 a swm a natur asedau a rhwymedigaethau'r gronfa ar 31 Mawrth 2009, ac eithrio rhwymedigaethau i dalu pensiynau a buddiannau eraill ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 a Chod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig - Datganiad o'r Arfer a Argymhellir 2008.

Sylwadau cyffredinol

Mae'r holl drafodion a gynhaliwyd gan y Gronfa Bensiwn wedi'u hadlewyrchu a'u cofnodi'n briodol yn y cofnodion cyfrifyddu.

Mae'r Gronfa Bensiwn wedi cydymffurfio â phob agwedd ar y cytundebau a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i addasu'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig neu ddatgelu manylion ynddynt.

Nid oes yng nghyfrifon y gronfa bensiwn na'r nodiadau cysylltiedig gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau.

Sicrhawyd bod pob llyfr cyfrifon a dogfen ategol a chofnodion pob cyfarfod o'r Gronfa Bensiwn ar gael i chi.

Nid oes gan y Gronfa Bensiwn gynlluniau na bwriadau a all newid yn berthnasol werth cario neu ddisbarthiad asedau a rhwymedigaethau a adlewyrchir yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Mae'r dulliau mesur, gan gynnwys y rhagdybiaethau cysylltiedig, a ddefnyddiwyd i bennu gwerthoedd teg yn briodol ac wedi eu cymhwyso'n gyson. Mae'r datgeliadau sy'n ymwneud â gwerthoedd teg yn gyflawn ac yn briodol.

Mae effeithiau'r camddatganiadau nas cywirwyd a nodwyd yn ystod yr archwiliad yn amherthnasol, yn unigol a chyda'i gilydd, i'r datganiadau cyfrifyddu cyfan.

Buddsoddiadau

Cyffredinol

Roedd yr holl fuddiannau a gynhwyswyd yn y datganiadau o asedau net yn bodoli ar ddyddiad y datganiad o asedau net ac yn eiddo i'r Gronfa Bensiwn, ac roeddent yn rhydd o unrhyw hawlrwym, llyffethair neu arwystl, ac eithrio fel y datgelir yn y cyfrifon. Mae'r datganiad o asedau net yn cynnwys pob buddsoddiad sy'n eiddo i'r Gronfa Bensiwn. Adolygwyd buddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn ar gyfer lleihad mewn gwerth ac adlewyrchwyd unrhyw leihad mewn gwerth o'r fath yn y cyfrifon yn unol â hynny.

Asedau cyfredol

O'u gwireddu yn ystod gweithrediadau arferol y Gronfa Bensiwn disgwylir i'r asedau cyfredol eraill yn y datganiad o asedau net gynhyrchu o leiaf cymaint ag y datgenir ar eu cyfer. Gwnaed darpariaeth ddigonol yn erbyn pob swm sy'n ddyledus i'r Gronfa Bensiwn ac y gwyddys ei fod, neu y gellir disgwyl y bydd, yn anadenilladwy.

Ni cheir unrhyw drefniadau balans digolledu ffurfiol nac anffurfiol gydag unrhyw rai o'n cyfrifon arian parod na buddsoddi.

Rhwymedigaethau

Cyffredinol

Mae pob rhwymedigaeth wirioneddol a rhwymedigaeth achlysurol wedi ei chofnodi a'i datgelu fel y bo'n briodol, yn ogystal â phob gwarant yr ydym wedi ei rhoi i drydydd partion.

Nid oes ymglyfreitha yn yr arfaeth a allai beri colled sylweddol i'r Gronfa Bensiwn, ac nad yw wedi ei ddatgelu yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, naill ai fel rhwymedigaethau cyfredol neu rwymedigaethau wrth gefn.

Canlyniadau

Ac eithrio fel y datgelwyd yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, ni fu i drafodion o fath nas cynhelir fel arfer gan yr y Gronfa Bensiwn, nac amgylchiadau eithriadol neu anghylchol, gael effaith sylweddol ar y canlyniadau ar gyfer y flwyddyn.

Rheolaeth fewnol

Cydnabyddaf fy nghyfrifoldeb am gynllunio a gweithredu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod gwallau. Ni fu:

- afreoleidd-dra yn ymwneud â rheolwyr y mae ganddynt rolau pwysig yn y system rheolaeth cyfrifyddu fewnol;
- afreoleidd-dra yn ymwneud â chyflogeion eraill a allai gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol;
- gohebiaeth gan asiantaethau rheoliadol yn ymwneud â diffyg cydymffurfio neu ddiffygion o ran arferion cyflwyno adroddiadau ariannol a allai gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol.

Digwyddiadau ôl-fantolen

Ac eithrio fel y datgelwyd yng nghyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig, ni fu newidiadau perthnasol ers dyddiad y datganiad o asedau net sy'n effeithio ar rwymedigaethau ac ymrwymadau, ac ni fu digwyddiadau na thrafodion sydd, er eu bod wedi eu heithrio'n briodol o gyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig, yn ddigon pwysig fel y dylent fod wedi cael eu dwyn i sylw'r archwilydd.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Cydnabyddwn fod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi eu trafod â ni.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am roi darlun teg o gyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb ar y cyd am baratoi cyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig, a gymeradwywyd gan Bwyllgor Archwilio Cyngor Gwynedd ar 28/09/2009.

Rydym wedi datgelu wrthyhch bob achos hysbys neu bosibl o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau y dylid bod wedi ystyried ei effeithiau wrth baratoi cyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig.

Nid oes unrhyw drafodion perthnasol eraill â phartïon cysylltiedig (fel y'u diffiniwyd gan FRS 8 a'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir), heblaw am y rhai a gofnodwyd ac a ddatgelwyd yng nghyfrifon y gronfa bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig.

Cydnabyddwn ein cyfrifoldeb am gynllunio a gweithredu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll, ac rydym wedi datgelu canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gall cyfrifon y gronfa bensiwn fod wedi eu camddatgan mewn modd perthnasol o ganlyniad i dwyll.

Rydym wedi datgelu wrthyhch yr hyn a wyddom am bob honiad o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar gyfrifon y Gronfa Bensiwn a'r nodiadau cysylltiedig y cafodd y Gronfa Bensiwn wybod amdanynt gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill.

Rydym wedi datgelu wrthyhch yr hyn a wyddom am dwyll neu dwyll a amheuir sy'n effeithio ar y Gronfa Bensiwn yn ymwneud â'r canlynol:

- y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- cyflogeion sydd â rolau arwyddocaol yng nghyd-destun rheolaeth fewnol; neu
- eraill lle gallai'r twyll effeithio'n berthnasol ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Cadarnhawn, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, y gwneir y sylwadau uchod ar sail ymholiadau gyda rheolwyr ac aelodau o staff sydd â gwybodaeth a phrofiad perthnasol (a, lle bo hynny'n briodol, drwy archwilio dogfennaeth ategol) sy'n ddigon i'n bodloni y gallwn gyflwyno'n briodol bob un o'r sylwadau uchod i chi.

Yn gywir,

.....

DAFYDD L EDWARDS
PENNAETH CYLLID

Dyddiad .....

.....

CYNGHORYDD GWILYM WILLIAMS
CADEIRYDD PWYLLGOR ARCHWILIO

Dyddiad .....

Atodiad 2

Crynodeb o'r cywiriadau i gyfrifon drafft y gronfa bensiwn

Natur y cywiriad	Rheswm dros y cywiriad
Cyfrifon y Gronfa Bensiwn: Cynyddu cyfraniadau'r Cyflogwr gan £1.592 miliwn i £44.154 miliwn Cynyddu Newidiadau yng Ngwerth Marchnad Buddsoddiadau gan £1.592 miliwn i £167.317 miliwn Gwnaed addasiadau cyfatebol i'r Datganiad o Enillion ar Fuddsoddiadau a'r Nodiadau i Gyfrifon y Gronfa Bensiwn	I gywiro am gam-godio cyfraniadau cyflogwr
Buddiannau sy'n Daladwy: Cynyddu Cyfandaliadau gan £118,000 i £6.572 miliwn Cynyddu Buddiannau Marwolaeth gan £75,000 i £1.051 miliwn Datganiad o Asedau Net: Cynyddu Credydwy'r Amrywiol gan £193,000 i £839,000 Gwnaed addasiadau cyfatebol i'r Datganiad o Enillion ar Fuddsoddiadau a'r Nodiadau i Gyfrifon y Gronfa Bensiwn	I gronni ar gyfer buddiannau sy'n daladwy o ganlyniad i ymddeoliadau a marwolaethau hyd at 31 Mawrth 2009
Datganiad o Asedau Net: Cynyddu Ymddiriedolaethau Unedau Eiddo gan £153,000 i £52.771 miliwn Cynyddu Ased Blaengontract Arian Cyfred £4.015 miliwn (dim yn wreiddiol) Cynyddu Rhwymedigaeth Blaengontract Arian Cyfred £4.168 miliwn (dim yn wreiddiol) Gwnaed addasiadau cyfatebol i'r Nodiadau i Gyfrifon y Gronfa Bensiwn	I ddatgelu'r Blaengontractau Arian Cyfred yn gywir yn y datganiadau ariannol
Nodyn 1- Cyffredinol: Diwygiwyd y rhestr o'r cyrff derbyniedig i gynnwys Eden Foods	I gynnwys pob Corff Derbyniedig yn y datgeliad

---

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ
Ffôn: 029 2032 0500
Ffacs: 029 2032 0600
Ffôn Testun: 029 2032 0660
E-bost: info@wao.gov.uk
Gwefan: www.wao.gov.uk